

Usposabljanje za imenovanje v naziv

MJU, Upravna akademija

November 2016

UPRAVNI POSTOPEK in UPRAVNI SPOR

Mag. Adrijana Viler Kovačič

Pravni sistem/red

Področja

- Državna ureditev (ustavna ureditev, organi RS)
- Pravosodje
- **Upravno pravo**
- Civilno pravo
- Kazensko pravo
- Gospodarska ureditev (gospodarski subjekti, banke, zavarovalnice, finančni predpisi)
- Javne finance
- Gospodarske dejavnosti
- Negospodarske dejavnosti
- Delovno pravo
- Mednarodni odnosi

Urejanje s predpisi

Izvirni (originarni)

ustava, zakoni, ratif. pogodbe, evropsko pravo

Odvisni (izvedeni, podzakonski)

Uredbe, pravilniki, odredbe, sklepi

Materialni predpisi

Urejajo vsebinska vprašanja, razmerja, pravice in obveznosti na različnih pravnih področjih

Procesni predpisi

Urejajo postopek/način uveljavljanja pravic

Upravno pravo

- Razvoj s širitvijo nalog države
- Segra na številna razmerja na vseh področjih človekovega življenja
- Ureja upravnopravna razmerja
  - Eden od subjektov obvezno organ javne uprave
  - Organ javne uprave ima odločujoč položaj
  - Varuje se javni interes/korist kot interes celotne družbene skupnosti
- Delitev:
  - Materialno upravno pravo
  - Procesno upravno pravo - namen
    - Preprečevanje arbitrarnosti/zlorabe oblasti
    - Zaščita interesov strank
    - Zagotavljanje javne koristi

3

Upravni postopek

SPLOŠNI

• Zakon o splošnem upravnem postopku

(ZUP, Uradni list RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 119/2005, 105/2006 - ZUS-1, 126/2007, 65/2008, 8/2010, 82/2013)

• Drugi predpisi

- Zakon o upravnih taksah
- Zakon o sodnih taksah
- Uredba o izobrazbi in strokovnem izpitu za vodenje in odločanje v upravnem postopku
- Uredba o upravnem poslovanju
- Pravilnik o stroških v upravnem postopku
- Pravilnik o potrjevanju dokončnosti in pravnomočnosti upravnih aktov

POSEBNI

• Zakoni na posebnih področjih

Subsidiarna in smiselna uporaba ZUP

Subsidiarna uporaba

1. ZUP se uporablja za vprašanja, ki niso urejena v področnem zakonu
2. Razlog: če to upravičuje specifičnost posameznih upravnih področij
Gradbeno, davčno, okoljsko, delovnopravno ...
3. Področni zakon (materialni predpis) je nadrejen ZUPu
4. Upravni organi

Smiselna uporaba

1. V javnopravnih neupravnih stvareh (javne službe ...)
2. ZUP se uporablja "kolikor je to mogoče in smotrno" glede na naravo zadeve oz. kolikor področni zakon določa (ZP-1, ZJU ...)
3. Če področni zakon nima določb o postopku
4. Neupravni organi (univerza, policija, agencije, podjetja, šole ...)

5

Zakon o splošnem upravnem postopku

Ureja postopek (procesno pravo) in je

- splet pravil
- o načinu uveljavljanja pravic in obveznosti strank,
- ki jih določa materialno pravo

Kdaj se uporablja

- organi (državni, lokalnih skupnosti, nosilci javnih pooblastil)
- kadar odločajo o upravnih zadevah, to je
  - o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih strank
  - če je s predpisom določeno, da organ v neki stvari vodi upravni postopek, odloča v upravnem postopku ali izda upravno odločbo ali
  - če to zaradi varstva javnega interesa izhaja iz narave stvari
- na področju upravnega prava.

Odločanje v upravnih zadevah

Pričetek postopka	Organ prve stopnje	Organ druge stopnje	Sodišče
1. Vloga stranke 2. Po uradni dolžnosti	Vodi postopek in odloča: 1. Odločba 2. Sklep Odločanje po ZUP	Odloča o zakonitosti izdaje upravnega akta na prvi stopnji Odločanje po ZUP	Odloča o zakonitosti upravnega akta Odločanje po ZUS-1 o pravilni uporabi ZUP

Temeljna načela ZUP (9)

- Temelj celotnega postopka
- Pot za pravilno uporabo določb ZUP
- Minimalni procesni standardi za vsa upravna področja
- Zanje ne velja načelo subsidiarnosti ZUP
- Razlagalna pravila
- Omogočajo presojo pravilnosti dela organov odločanja
- Zagotovilo strankam uresničevanja svojih pravic

1

Načelo zakonitosti

1. **Bistvena vsebina** - gre za odločanje
  - po zakonu in odloku lokalne skupnosti
  - podzakonskih predpisih
  - splošnih aktih izdanih za izvrševanje javnih pooblastil
  - pravo EU
2. **Materialna in formalna zakonitost**
3. **Odločanje po prostem preudarku**
  - Izbira med več pravno dopustnimi možnostmi,
  - Podlaga v področnem zakonu ali odloku ("sme", "lahko")
  - V mejah pooblastila in v skladu z namenom

9

2

Varstvo pravic strank in javnih koristi

1. stranki omogočiti čim lažje **uveljavljanje pravic**
  - opozorila na pravice,
  - skrbeti, da neukost ali nevednost strank ni v škodo njihovih pravic
2. ne v škodo javne koristi
3. varstvo pravic drugih udeležencev
4. uporabiti tiste ukrepe, ki so za dosego predpisa za stranko najugodnejši (izvršba, inšpekcijske zadeve)

10

3

Načelo materialne resnice

- Ugotoviti resnično dejansko stanje - dejstva (glede na pogoje materialnega predpisa)
- V ugotovitvenem postopku
  - Posebni (izvajanje dokazov)
  - Skrajšani
- Odločanje - stopnje zavesti o resničnosti
  - Gotovost - prepričanje
  - Izjemoma zadostuje verjetnost, če tako določa zakon (stvari manjšega pomena, nujni ukrepi v javnem interesu)

4

Načelo zaslišanja stranke

Organ mora

- dati stranki možnost uveljavljanja njenih pravic,
- jo seznaniti z rezultatom postopka,
- zagotoviti udeležbo stranskih udeležencev,
- pred izdajo odločbe dati stranki možnost
  - izjave o dejstvih in okoliščinah pomembnih za odločanje,
  - izpodbijanja ugotovitev organa

Organ ne sme izdati odločbe,
če ni bilo izvedeno načelo zaslišanja stranke

5

Prosta presoja dokazov

1. O tem, katera dejstva so dokazana, presodi uradna oseba
  - po svojem prepričanju
  - na podlagi vestne in skrbne presoje
    - vsakega dokaza posebej in
    - vseh dokazov skupaj ter
    - na podlagi uspeha celotnega postopka
2. Uradna oseba izbira število in vrsto dokazov (v okviru pooblastila za vodenje postopka)
3. Razlogi odločilni za presojo se navedejo v obrazložitvi odločbe

13

6

Dolžnost govoriti resnico in poštena uporaba pravic

Stranke morajo pred organom

- dejansko stanje navesti natančno
- govoriti resnico in
- pošteno uporabljati pravice, ki so jim priznane s tem in drugimi zakoni, ki urejajo upravni postopek.

7

Samostojnost pri odločanju

1. Samostojnost za organ in uradno osebo
2. Poudarjeno v inšpekcijskih zadevah
4. Omejena z načelom zakonitosti

14

8

Pravica pritožbe

Pravno sredstvo

- Redno
- Devolutivno
- Suspenzivno
- Odpoved in izključitev pravice do pritožbe

9

Ekonomičnost postopka

Bistvena vsebina:

- Čas in stroški
- Velja za organ in stranke
- A ne na račun zakonite in pravilne odločbe

15

Pristojnost organa - kompetenca

Pristojnost

1. Na določenem upravnem področju - stvarna pristojnost
2. Na določenem teritorialnem območju - krajevna pristojnost

Spor o pristojnosti

1. pozitiven in
2. negativen

Prepoved prevzema in prenosa pristojnosti

Pravna pomoč med različnimi organi

16

Uradna oseba

Pogoji za vodenje in odločanje v upravnem postopku

- Delovno razmerje
- Izobrazba
- Strokovni izpit iz ZUP
- Pooblastilo predstojnika/pooblastilo po samem zakonu

Izločitev uradne osebe (tudi predstojnika)

- Interesna nezdržljivost (uradna oseba - stranka, priča ...)
- Sorodstvena nezdržljivost (sorodstvo v ravni vrstvi do 4. kolena, svaštvo do 2 kolena, zakonska zveza (tudi po razvezi), zunajzakonska skupnost, skrbništvo, rejništvo, posvojitev)
- Procesna nezdržljivost (1. stopnja, 2. stopnja)
- Dvom v nepristranost

17

Stranka v postopku

Lastnost stranke ima vsaka **fizična** ali **pravna** oseba, ali **skupina oseb**, ki je nosilec pravic in obveznosti in izkazuje:

- 1 - Pravna sposobnost
- 2 - Poslovna - Opravilna sposobnost
- 3 - Stvarna legitimacija

Položaj stranke

1. Aktivna stranka - uveljavlja svojo pravico
2. Pasivna stranka - zoper katero teče postopek
3. Stranski udeleženec/intervenient - se udeležuje upravnega postopka druge stranke in v njem brani svoj pravni interes;
  - vstop v postopek
  - pravice in obveznosti kot stranka
4. Zastopnik javnega interesa: državni tožilec, pravobranilec

18

Stranka in njihovo zastopanje

Stranka v upravnem postopku nastopa:

- Sama
- Po zakonitem zastopniku
- Po pogodbenem zastopniku (pooblaščenca)

Oblike zastopanja, glede na razlog:

- zakoniti zastopnik: za opravilno nesposobne stranke
- začasni zastopnik: za nujna dejanja, več razlogov
- pooblaščenec: opravilno sposobna fizična oseba, odvetnik, pravna oseba
- skupni predstavnik: stranka, ki jo pooblastijo ostale stranke

- strokovni pomočnik (ne zastopa stranke)

19

Jezik v postopku

- Uradni jeziki:
  - Slovenščina
  - Italijanščina
  - Madžarščina

- Upravni postopek se vodi v slovenskem jeziku (vloge, odločbe, dokumentacija ...)

- Jezik telesno prizadetih oseb (tolmači)

- Pravice pripadnikov narodnih skupnosti
  - Na območju občin, kjer sta uradna jezika tudi italijanski in madžarski jezik
  - Izven gornjih območij

20

Vloga: vsako sporočilo organu

- Različna imena (zahtevki, prošnja, pritožba...) -
- Obrazci
- Načini vlaganja vlog - **IZBIRA STRANKA!**
  - Pisna vloga (fizična, elektronska z varnim e-podpisom)
  - Ustna vloga na zapisnik
  - Uradna oseba izpolni obrazec vloge, stranka se le podpiše (ZUP-H)

Čas vložitve : osebno in po pošti: ves poslovni čas

portal e-uprava: kadarkoli

21

Postopek z vlogo

1. Najprej preizkus formalnosti

- pristojnosti organa
- formalnih pogojev
  - upravna zadeva
  - vložitev v predpisanem roku
  - uveljavitev kakšne pravice
  - da ne teče o isti zadevi že postopek
  - da je bilo že odločeno
- popolnosti, razumljivosti in jasnosti vloge

2. Nato šele vsebinska obravnava

22

Občevanje uradne osebe s stranko

Vabilo

- Pomen in razlogi
- Omejitve
- Vsebina
- Način opravičilo izostanka

Zapisnik

- Pomen
- Kdaj se piše
- Kako se sestavi
- Vsebina
- Sklenitev zapisnika

Uradni zaznamek

23

Vročanje

Pomen in pravne posledice

Obliki vročanja

- Osebno vročanje po ZUP (fizično in elektronsko)
- Navadno vročanje (po poštnih predpisih)

Obsejni primeri vročanja

- Vročanje zakonitemu zastopniku / pooblaščenču
- Vročanje pooblaščenču za vročitve
- Vročanje državnim organom, pravnim osebam, organom LS, vročanje diplomatom, vojaškim osebam, zaposlenim v prometu, osebam na prestajanju zaporne kazni
- Vročanje z javnim naznanilom
- Vročanje v primeru odklonitve prevzema

Opomba

24

Roki

časovno obdobje, ki lahko ali mora preteči, ali časovna točka, da se lahko opravi določeno procesno dejanje

ste rokov

Zakoniti rok (prekluzivni)

Rok, ki ga določi organ (instrukcijski)

Objektivni (teče npr. od vročitve)

Subjektivni (odvisni od stranke)

etje rokov

nitev v prejšnje stanje

25

Vzdrževanje reda

- **Navzoči**
  - dostojno obnašanje
  - brez orožja ali nevarnega orodja
- **Uradna oseba** – skrb za red in dostojanstvo
  - stranko
    - poprej opomni in opozori na pravne posledice
    - odstrani s **sklepom** (ni pritožbe)
    - po odstranitvi jo „nadomesti“ pooblaščenec, ki ga imenuje stranka ali organ
  - druge osebe
    - odstrani brez poprejšnjega opomina s **sklepom** (ni pritožbe)
  - Denarna kazen za vse navzoče
    - za hujše kršitve reda in več je nedostojnosti
    - do 500 € s **sklepom**, pritožba ne zadrži izvršitve

Stroški postopka

1. **Splošni / režijski stroški** (ZUP jih ne obravnava)
  - Prostori organa, izdatki za redno delovanje, plače uradnikov itd.
2. **Posebni stroški postopka**
  - potni stroški organa,
  - za priče, izvedence, tolmače - potni stroški, bivanje, izguba dobička, storitev
  - zastopanje, objave,
  - ogled, odškodnina za škodo pri ogledu
3. **Predujem plačila stroškov**
4. **Zahteva do povračila stroškov - do izdaje odločbe (opozorilo)**
5. **Odločitev o stroških je obvezna sestavina izreka odločbe ali sklepa**
6. **Načelo krivde: breme glede na obliko začetka postopka**
7. **Oprostitev plačila stroškov**

27

Pričetek postopka

NAČIN UVEDBE POSTOPKA

➤ **Na zahtevo stranke** : če zakon daje pravico ali korist, če to izhaja iz narave stvari

➤ **Po uradni dolžnosti**: če zakon tako določa in zaradi javne koristi/interesa

ČAS UVEDBE POSTOPKA

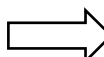
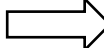
➤ **Na zahtevo stranke** - ko organ prejme popolno zahtevo/vlogo

➤ **Po uradni dolžnosti** - ko opravi organ kakršnokoli dejanje z namenom začeti postopek

28

Postopek z vlogo na zahtevo stranke

1. Najprej preizkus formalnosti

- pristojnosti organa in formalnih pogojev po 129. členu ZUP - če ni SKLEP O ZAVRŽENJU
- popolnosti, razumljivosti in jasnosti vloge --
  - če ni Zahteva za dopolnitev vloge z rokom
  - Če ni dopolnjena SKLEP O ZAVRŽENJU

2. Nato šele vsebinska obravnava

29

Razpolaganja z zahtevki/postopki

1. Združitev več zahtevkov/postopkov v enega
2. Sprememba zahtevka
3. Umik zahtevka - postopek se ustavi (SKLEP)
4. Poravnava - zapisnik - postopek se ustavi (SKLEP)

30

Ugotovitveni postopek – splošna načela ZA URADNO OSEBO

- Ugotovitev vseh dejstev in okoliščin pred izdajo odločbe
  - Posebni ugotovitveni postopek
  - Skrajšani ugotovitveni postopek
- Izvajanje dokazov, odreditev tudi po uradni dolžnosti
- Pridobivanje podatkov o dejstvih iz uradne evidence
  - tudi osebne podatke, razen če je stranka prepovedala
  - podatke davčne, verske, zdravstvene, sindikalne narave le, če tako določa zakon ali stranka izrecno privoli

31

Ugotovitveni postopek – splošna načela ZA STRANKO

- Navedba dejanskega stanja natančno, po resnici in določno
  - Predložitev dokazov, če ne gre za splošno znana dejstva, razen
    - Če jih lahko uradna oseba sama preskrbi
    - Potrdil, ki jih organi niso dolžni izdajati
- Če ne predloži potrdila, se vloga ne sme zavreči
- Izjave stranke so praviloma ustne, lahko pisne

32

Ugotovitveni postopek - splošna načela ZA DRUGE STRANKE IN STRANSKE UDELEŽENCE

- Organ mora povabiti k udeležbi vse osebe, za katere ugotovi, da imajo pravni interes
- Zahteva stranke za vstop v postopek
  - kadarkoli med postopkom
  - mora navesti pravni interes
  - sprejeti mora postopek v stanju vstopa
- Odločitev organa - ugoditev/zavrnitev - **SKLEP**

33

Posebni ugotovitveni postopek

- Se vodi vedno, ko je **dejansko stanje sporno** (razen nujni ukrepi)
- Obveznosti uradne osebe
  - odreja vrsto, kraj in čas izvajanja procesnih dejanj
  - odredi zaslišanje, izvede ogled, obravnavo...
  - skrb za dosledno izvedbo načela zaslišanja strank
  - razpiše **ustno obravnavo** (osrednji dogodek)
  - Rok za odločanje **2 meseca**
- Pravice stranke
  - udeleževanje ugotovitvenega postopka,
  - dopolnjevanje navedb, izpodbijanje navedbe drugih, izjavljati se
  - sodelovanje pri izvedbi dokazov

34

Skrajšani ugotovitveni postopek

Kdaj:

1. Nujni ukrepi v javnem interesu
2. Ugodilne odločba majhnega pomena, nihče ne ugovarja, dejstva verjetno izkazana ali dokazana, predpis dopušča verjetnost
3. Ko stranka v vlogi navede popolno dejansko stanje
4. Če se zahtevek opira na splošno znana dejstva, organu znana dejstva ali podatke iz uradnih evidenc

Ni treba zaslišanja strank, prič, izvedencev, obravnava

Rok za odločitev: do 1 meseca

35

Predhodno vprašanje

- Definicija: je **samostojno pravno vprašanje**, od rešitve katerega je odvisna odločitev v upravni zadevi
- O predhodnem vprašanju odloča
  - Organ, ki vodi postopek $\Rightarrow$ pravni učinek le v tej zadevi
  - Drug pristojen organ oziroma sodišče
  - Le sodišče: očetovstvo, zakonska zveza, kazenska odgovornost
- Če ne odloča organ, izda **sklep o prekinitvi postopka**
  - Za postopke po uradni dolžnosti: organ zahteva začetek postopka
  - Za postopke na zahtevo stranke:
    - naloži stranki začetek postopka, rok in posledice
    - če stranka, ki je začela postopek, ne spoštuje roka, izda organ sklep o ustavitvi postopka
    - postopek se nadaljuje po dokončnosti ali pravnomočnosti odločbe/sodbe
    - če druga stranka ne spoštuje roka, organ nadaljuje postopek

36

Prekinitev postopka

- Razlogi:
  - predhodno vprašanje,
  - smrt stranke, ob pogoju, da se pravica prenese na naslednika
  - izguba poslovne sposobnosti, pa nima pooblaščenca
  - smrt ali izguba poslovne sposobnosti zakonitega zastopnika,
  - uvedba stečajnega postopka

- Sklep o prekinitvi postopka
  - vročitev različnim osebam, glede na razlog
  - Prekinitev traja različno, odvisno od razloga
  - Mirovanje rokov

- Razlike med prekinitvijo in ustavitvijo:
  - Prekinitev - začasna prekinitev, nadaljevanje postopka sledi
  - Ustavitev - ustavitve postopka za vedno

37

Ustna obravnava

- **Namen:** ugotovitev in razjasnitev stanja stvari v enem dejanju postopka

- **Oblika:** klasična in videokonferenčna obravnava

- **Obligatornost:**
  - Obvezna: nasprotne stranke, priče/izvedenci, ogled
  - Neobvezna: predlog stranke, lastni preudarek uradne osebe

- **Pravila:**
  - Vabilo - praviloma 8 dni od vročitve → izostanek stranke
  - Javnost ustne obravnave, razen izjem
  - Opravi praviloma na sedežu organa, lahko združena z ogledom
  - **Zapisnik**

38

Dokazni postopek

- Dejstva v postopku se ugotavljajo z **dokazi**
- O izvedbi dokaza odloči uradna oseba
- Dokazna sredstva:
  - Listine (javne in zasebne listine, potrdila)
  - Priče
  - Izvedenci (tolmači)
  - Oglad
  - Izjava stranke
  - Drugo

39

Potrdila

Vrste:

1. O dejstvih iz uradnih evidenc

- ustna zahteva,
- rok: isti dan, največ 15 dni
- zavrnitev: odločba

2. O dejstvih, o katerih se ne vodi uradna evidenca

- če zakon tako določa,
- rok: 30 dni
- zavrnitev: odločba

Posebnosti

- Potrdilo nima pritožbe
- Če organ ne izda v roku, se šteje kot zavrnitev
- Sprememba potrdila

Odločba in sklep - skupno

1. Se izdeta **ob zaključku** postopka oziroma dejanja
2. Sta **konkretna posamična upravna akta**
3. Oba **izvršilna naslova**, avtoritativne narave
4. Enaki sestavni deli

41

Odločba in sklep - razlike I.

- **Odločba** se izda o predmetu postopka, o vsebinskih vprašanjih v glavni stvari, po meritornem odločanju, podeli/ukine/zmanjša se pravica ali naloži/ukine se obveznost
  - Zahtevi se UGODI ali se jo ZAVRNE
- **Sklep** se izda
  1. O formalnih vprašanjih/pomanjkljivostih; zahteva se ZAVRŽE, postopek se USTAVI;
  2. O postranskih vsebinskih vprašanjih (vstop v postopek, izločitev uradne osebe, vpogled v spis...), se UGODI ali ZAVRNE

42

Odločba in sklep - razlike II.

Oblika

- **Odločba** - praviloma pisna
- **Sklep** - načeloma ustni; pisni le, če je dovoljena pritožba

Pritožba

- zoper **odločbo** je dovoljena, **razen** če jo zakon izključi
- zoper **sklep** je dovoljena, **če jo dopusti zakon**
- zoper **odločbo zadrži** izvršitev; zoper **sklep ne zadrži**

43

Vrste odločb

- ▶ Pisne in ustne
- ▶ Pozitivne in negativne
- ▶ Individualne in generalne
- ▶ Konstitutivne in deklarativne
- ▶ Začasne in glavne
- ▶ Delne in dopolnilne
- ▶ Odločbe, ki jih izdaja le en organ in zbirne odločbe
- ▶ Nadomestne
- ▶ Prvostopenjske in drugostopenjske

44

<p>Grb Republike Slovenije Ime organa Naslov organa Številka: Datum:</p>	
<p>UVOD</p> <ul style="list-style-type: none"> - ime organa, ki odločbo izdaja - predpis o pristojnosti organa - način uvedbe postopka 	<ul style="list-style-type: none"> - osebno ime stranke in njenega morebitnega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca - kratko označeno zadevo, za katero gre
<p>NAZIV - odločba, gradbeno dovoljenje...</p>	
<p>IZREK (DISPOZITIV)</p> <ul style="list-style-type: none"> - odločitev o predmetu postopka - odločitev o vseh zahtevkih strank - odločitev o stroških postopka - določitev pogojev ali nalogov - rok za opravo naloženega dejanja - navedba, da pritožba ne zadrži izvršitve odločbe 	<ul style="list-style-type: none"> - znesek, kdo, komu, v kakem roku, ali navedba, da bo o stroških izdan poseben sklep
<p>OBRAZLOŽITEV</p> <ul style="list-style-type: none"> - razložitev zahtevkov strank in njihove navedbe o dejstvih - ugotovljeno dejansko stanje in dokazi, na katere je le-to oprto - razlogi, odločilni za presojo posameznih dokazov - navedbo določb predpisov, na katere se opira odločba - razlogi, ki glede na ugotovljeno dejansko stanje narekujejo takšno odločbo - razlogi, zaradi katerih ni bilo ugodeno kakšnemu zahtevku - če je drugi organ odredel soglasje, navedba razlogov oz. sklicevanje na tak akt - sklicevanje (navedba) na predpis, če pritožba ne zadrži izvršitve odločbe - zakaj je tako odločil in kako je uporabljen obseg in namen prostega preudarka, če gre za tako odločbo 	
<p>POUK O PRAVNEM SREDSTVU</p> <ul style="list-style-type: none"> - ali je dovoljena pritožba, ali se lahko začne upravni spor - na koga se stranka lahko pritoži - pri kom je treba vložiti pritožbo - v katerem roku je treba vložiti pritožbo - navedba, da lahko stranka poda pritožbo na zapisnik - koliko znaša taksa za pritožbo 	
<p>Navedba o plačilu takse za odločbo (višina, člen ZUT in tarifna številka)</p>	
<p>Podpis uradne osebe, ki je vodila postopek</p>	<p>PODPIS URADNE OSEBE, ki je odločila</p>
<p>Komu je treba odločbo vročiti</p>	<p>Zig organa</p>
<p>Vir: Grafenauer in Breznik, 2005</p>	
<p>45</p>	

Rok za izdajo odločbe

- Posebni ugotovitveni postopek: do 2 meseca
- Skrajšani ugotovitveni postopek: do 1 mesec
- Na 2. stopnji do 2 meseca
- Ponovni postopek na prvi stopnji 30 dni
- Po področni zakonodaji več ali manj

Molk organa = fikcija negativne odločbe

1. Za organ instrukcijski rok, ni posledic
2. Za stranko posledice: pravica do pritožbe/tožbe

Dokončnost   Pravnomočnost   Izvršljivost

- **Dokončnost** - izključenost izpodbijanja odločbe s pritožbo
- **Pravnomočnost** - izključenost izpodbijanja odločbe pred sodiščem
- **Izvršljivost:**
  - Lahko vezana na dokončnost ali vročitev (pred dokončnostjo, če nesuspendivnost pritožbe po 236 ZUP ali področnem zakonu) ali pravnomočnost (po dokončnosti, če poseben zakon tako določa)
  - Z dokončnostjo lahko stranka prične izvajati **pravico**.
  - Za **obveznosti**: paricijski rok (15 dni)
- **Potrdilo** o dokončnosti in pravnomočnosti

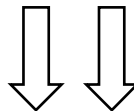
47

Pravna sredstva zoper odločbo

Redno - pritožba

Izredna:

1. Obnova postopka
2. Sprememba ali odprava odločbe v zvezi z upravnim sporom
3. Odprava in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici
4. Izredna razveljavitev
5. Ničnost

Edina zakonita možnost spremembe nezakonite odločbe

Z omejitvenimi roki pravna **varnost pred pravno pravilnostjo**

48

Pritožba

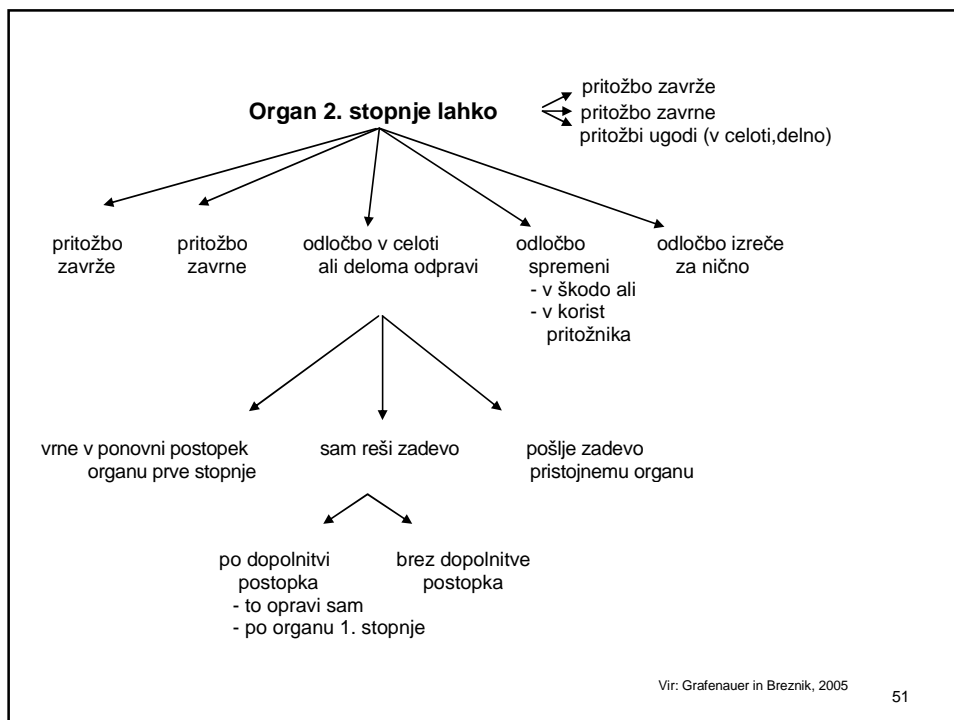
- **Rok za pritožbo: 15 dni od vročitve odločbe**
- **Odpoved pritožbi za vse postopke na zahtevo**
- **Razlogi za pritožbo**
  1. Nepopolno ali napačno ugotovljeno dejansko stanje
  2. Napačna raba oziroma neuporaba materialnega prava
  3. Napake pri rabi pravil postopka: ne/bistvene

49

Ravnanje s pritožbo na 1. st.

1. Formalni preizkus pritožbe
  - Dovoljenost
  - Pravočasnost
  - Upravičena oseba kot pritožnik
2. Če formalni pogoji niso izpolnjeni
  - sklep o zavrženju pritožbe
3. Če formalni pogoji so izpolnjeni
  - Nadomestna odločba ali
  - odstop organu druge stopnje

50

Pritožba zoper sklep

- Izjemoma, če je izrecno dovoljena
- Če je dovoljena pritožba zoper odločbo organa, ki je sklep izdal
- Ne zadrži izvršitve, če zakon ali sklep ne določata drugače

Izredna pravna sredstva

Namenjena izpodbijanju dokončnih oz. pravnomočnih odločb (ponovna presoja zakonitosti):

1. **Obnova postopka**
2. **Sprememba ali odprava odločbe v zvezi z upravnim sporom**
3. **Odprava ali razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici**
4. **Izredna razveljavitev**
5. **Ničnost odločbe**

53

Učinki pravnih sredstev

Za hujše napake učinek za nazaj - *ex tunc*:

- **Odprava odločbe**
- **Ugotovitev ničnosti odločbe**

Za manj hude (a bistvene) napake učinek za naprej - *ex nunc*:

- **Razveljavitev odločbe**
- **Sprememba odločbe**

54

Obnova postopka

Osnovni pogoji

- **Predlagatelj** (stranka, stranski udeleženec, državni tožilec, državni pravobranilec)
- **Rok:**
  - Subjektivni rok: 1 mesec
  - Objektivni rok: 3 leta (izjeme)
- Odločba vsaj **dokončna**
- Izpolnjen vsaj 1 od 10 **obnovitvenih razlogov**
  - npr. nova dejstva, predhodno vprašanje, brez pooblastila, neizločenost uradne osebe, kriva listina

55

Sprememba in odprava odločbe v zvezi z upravnim sporom

Pogoji:

- Zoper **dokončno** odločbo **vložena tožba** v upravnem sporu
- Tožba je **pravočasna**
- Upravni spor še ni zaključen
- Tožena stranka v **celoti** ugotovi tožbenemu zahtevku
- Ne posega v **pravice drugih**
- Tožena stranka **tega pravnega sredstva še ni uporabila**

- Tožena stranka lahko **spremeni** ali **odpravi** svojo odločbo

56

Odprava in razveljavitev odločbe po nadzorstveni pravici

- Vedno odloča instančni oz. nadzorstveni organ
  - Po uradni dolžnosti
  - Na predlog
- **Odprava:**
  - Razlog :
    - Izdajatelj stvarno nepristojen organ
    - V isti zadevi že izdana odločba
    - Odločba izdana brez soglasja/mnenja/dovoljenja drugega organa, ker ta ni bil zaprosen
    - Izdajatelj krajevno nepristojen organ
  - Rok: 1 - 5 let od vročitve odločbe
- **Razveljavitev**
  - Razlog : očitno kršen materialni predpis
  - Rok: 1 od vročitve odločbe

57

Izredna razveljavitev

Izvršljiva (zakonita) odločba se lahko izjemoma razveljavi:

1. Če bi z izvršitvijo nastala:
  - huda neposredna nevarnost za življenje in zdravje ljudi
  - huda neposredna nevarnost za javni red in mir
  - huda neposredna nevarnost za javno korist
  - velika, težka ali nepopravljiva gospodarska škoda
2. Če ni mogoče preprečiti posledic z drugimi ugodnejšimi sredstvi
3. Razveljavitev le toliko, kolikor je potrebno za preprečitev nevarnosti
4. Stranka lahko zahteva povrnitev celotne škode

58

Ničnost

1. Odloča lahko prvostopenjski ali instančni oz. nadzorstveni organ

- Po uradni dolžnosti
- Na predlog

2. Razlogi :

- Ni upravna stvar, odločitev sodi v sodno pristojnost
- Izvršitev odločbe bi pomenila kaznivo dejanje
- Odločbe ni mogoče (dejansko) izvršiti
- Odločba v postopku, ki se vodi le na zahtevo, izdana brez zahteve stranke oz. naknadne privolitve
- Odločba je posledica prisiljenja, izsiljevanja, pritiska, nedovoljenega ravnanja
- Ničnost po posebnem zakonu

3. Rok: ga ni

59

Izvršba - pojem

Prisilna izpolnitev materialne obveznosti

- Denarna terjatev
- Nedenarna obveznost

Procesne predpostavke:

- Izvršilni naslov (odločba, sklep, zapisnik o poravnavi)
- Izvršljivost izvršilnega naslova
- Izdaja sklepa o dovolitvi izvršbe

Opravljajo izdajatelji izvršilnih naslovov za lastne akte, razen:

- izvršbe denarne obveznosti (davčni organ po ZDavP)
- drugih primerih po posebnem zakonu (npr. ZPIZ)

60

Izvršba - vrste

- **Sodna:** opravlja sodišče
  - po predpisih za sodno izvršbo
  - izvršba iz dolžnikovega nepremičnega premoženja ali deleža družbenika

- **Upravna:** opravlja upravni organ po ZUP
  - izvršba na denarne obveznosti
  - izvršba na nedelarne obveznosti
    1. **Denarna kazen** (prvič do 1.000 EUR, kasneje lahko več)
    2. **Posredna prisilitev po drugi osebi**
    3. **Neposredna fizična prisilitev** (asistenca policije)

61

Nadzor nad izvrševanjem ZUP/ZDU/UUP

- Predstojnik
- V Ministrstvih tudi GS, v LS tudi tajnik, pri dislociranih tudi vodja te enote
- Državni zbor, Vlada, MJU
- Upravna inšpekcija

62

Upravna inšpekcija

1. Svetovalna in ne represivna funkcija

2. Pristojnosti inšpektorja:

- Pregleduje dokumente ali izvaja nadzor pri organu
  - Uradni zaznamek - če ni kršitev
  - Zapisnik: če so ugotovljene kršitve in predlogi ukrepov za odpravo
- Izda odločbo
  - obvezno ponovno izobraževanje ZUP
  - Prenehanje vodenja postopka, če oseba ne izpolnjuje pogoje po ZUP
- Predlaga pristojnim organom
  - Uvedbo disciplinskega postopka
  - Kazenska ovadba, če gre za KD
  - Odvzem javnega pooblastila nosilcem JP

3. MNZ - Letno poročilo Vladi RS

63

Upravni spor

1. Zakon o upravnem sporu (ZUS-1, Uradni list RS, št. št. 105/06, 107/09 - odl. US, 62/10, 98/11 - odl. US in 109/12)

2. sodna kontrola (nadzor)

- dokončnih upravnih aktov (odločb in sklepov)
- drugih aktov in dejanj
  - Akti organov, izdani v obliki predpisa, če urejajo posamična razmerja
  - Molk upravnega organa 2. stopnje
  - Posamični akti in dejanja, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo
  - Kompetenčni spori, volilni akti ...

3. Sproži se s tožbo v 30 dneh

4. Izčrpanost pritožbe v upravnem postopku, če je dovoljena

64

Odločanje v upravnem sporu

➤ Na 1. stopnji:

(krajevna pristojnost po bivališču sedežu tožnika)

➤ izjemoma Vrhovno sodišče RS (zakonitost aktov za volitve)

➤ Na 2. stopnji **Vrhovno sodišče RS**

65

Stranke v upravnem sporu

Nujno:

1. **Tožnik** ali tožeča stranka (stranka iz upravnega postopka)
2. **Toženec** ali tožena stranka,
tj. država (običajno državo = RS zastopa ministrstvo),
občina oz. druga oseba kot izdajatelj izpodbijanega akta

Ostale:

- Prizadeta oseba
- **Zastopnik javnega interesa** (DP ali drug pooblaščenec Vlade)

66

Odločitve sodišča

➤ **Negativne**

- Sklep - tožbo zavrže
- Odločba - tožbo kot neutemeljeno zavrne

➤ **Pozitivne - tožbi ugodi**

- Odpravi upravni akt in vrne zadevo v ponovno odločanje
- Pošlje zadevo pristojnemu organu
- S sodbo samo odloči (spor polne jurisdikcije)

➤ **Ugotovitev ničnosti s sklepom**

67

Pravna sredstva v upravnem sporu

Redno: Pritožba

- Odloča **Vrhovno Sodišče**
- **Razlogi:** bistvene kršitve postopka po ZUS-1, zmotna raba materialnega prava, zmotna/nepopolna ugotovitev dejstev
- **Rok:** 15 dni od vročitve prepisa sodbe strankam

Izredni:

1. Obnova postopka

- Odloča **Upravno ali Vrhovno sodišče**
- Obnovitveni **razlogi** (9)
- **Rok:** 5 let objektivni, 30 dni subjektivni

2. Revizija

- Odloča **Vrhovno sodišče**
- **Pravnomočna sodba** - 30 dni od vročitve prepisa sodbe; bistvene kršitve postopka, zmotna uporaba materialnega prava
- **Razlogi:** vrednost spornega predmeta 20.000 EUR, pomembno pravno vprašanje, odločitev zelo hude posledice za stranko

68

..... in še .....

Ustavna pritožba

- Po izčrpanih vseh pravnih sredstvih
- **Sprotno opozarjanje** na kršenje ustavnih pravic

Pritožba na Evropsko sodišče za človekove pravice

- Po izčrpanih **rednih in izrednih pravnih sredstvih** v državi (z ustavno pritožbo)
- Sodišče lahko prizna prizadeti osebi **denarno odškodnino**

69

**HVALA
ZA POZORNOST**

70